

רע"פ 5188/17 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 5188/17

לפני:

כבוד השופט ד' מינץ

המבקש:

פלוני

נ ג ד

המשיבה:

מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופטים ד' ברלינר, א' נחליאלי-חיאט וש' יניב), מיום 22.5.2017, בע"פ 32858-10-16

בשם המבקש:

עו"ד זוהר ברזילי

בשם המשיבה:

עו"ד עודד ציון

החלטה

*

הבקשה שבכותרת הועברה לטיפול בעת האחרונה.

1. במסגרת הבקשה מתבקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופטים: ד' ברלינר (אב"ד), א' נחליאלי חיאט ו-ש' יניב), מיום 22.5.2017 בע"פ 32858-10-16, בגדרו נדחה ערעורו של המבקש על הכרעת דינו של בית משפט השלום בתל אביב-יפו (כב' השופטת ה' נאור), מיום 3.7.2016 בת"פ 16777-04-10.

עמוד 1

רקע והליכים קודמים

2. ביום 24.3.2010 הגישה המשיבה לבית משפט השלום כתב אישום נגד המבקש. על פי עובדות כתב האישום, החל משנת 1987 השכיר המבקש מבנה ברמת גן (להלן: המושכר) לחברת בורגר ראנץ' מרכז 1983 בע"מ (להלן: החברה), באמצעות חברת ב.ר. מסעדות (איילון) בע"מ ומנהלה (להלן: המתלונן). בין המבקש, לבין החברה והמתלונן נחתמו הסכמי שכירות שחודשו ועודכנו מעת לעת בהסכמת הצדדים. ביום 22.3.2004 חתמו הצדדים על נספח להסכם השכירות מתאריך 21.3.2001, אשר שינה את תנאי השכירות, לרבות הפחתת גובה דמי השכירות החודשיים (להלן: הנספח).

3. בשנת 2006 הגיש המבקש תביעה נגד החברה לתשלום דמי שכירות נוספים בסך של כ-800,000 ש"ח, בטענה שהנספחאינו תקף. על פי הנטען בכתב האישום, במועד לא ידוע, סמוך להגשת התביעה האמורה, זייף המבקש, בעצמו או באמצעות אחר מטעמו, את הנספחבכך שמחק את הכותרת, ורשם במקומה: "הסכם טיוטה בגין לחוזה החדש עם החברה" - כך במקור (להלן: הנספח המזויף). עוד נטען כי המבקש רשם מכתב כוזב הנחזה להראות מתאריך 3.4.2004 והמעיד לכאורה על חזרתו של המבקש מהמוסכם בנספח. בהמשך, המבקש זייף, בעצמו או באמצעות אחר מטעמו, את המכתב האמור בכך שהעתיק עליו חותמת של החברה וחתם חתימה הנחזית להראות כחתימה מטעם החברה(להלן: המכתב המזויף). עוד נטען בכתב האישום כי ביום 7.8.2007 או בסמוך לכך, במסגרת תביעתו, מסר המבקש תצהיר עדות ראשית בפני עורך דינו ובו טען במרמה כי המכתב המזויף נשלח לחברהעובר להגשת התביעה. כנספחים לתצהירו צירף המבקש העתקים של הנספח המזויף והמכתב המזויף. נטען כי המבקש ביצע את מעשיו האמורים בכוונה ליצור ראיות לתמיכה בתביעתו, להטעות רשות שיפוטית ולגרום לה לפסוק לטובתו ובכך לקבל במרמה את סכום התביעה.

4. המבקש הואשם אפוא בזיוף מסמך בכוונה לקבל דבר, עבירה לפי סעיף 418 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); שימוש במסמך מזויף, עבירה לפי סעיף 420 לחוק; בידוי ראיות, עבירה לפי סעיף 238 לחוק; שבועת שקר, עבירה לפי סעיף 239 לחוק; ניסיון לקבל דבר במרמה בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 415 סיפא לחוק יחד עם סעיף 25 לחוק.

5. במסגרת ההליך שהתקיים לפני בית משפט השלום, טען המבקש כי בשל מצבו הנפשי במועד ביצוע העבירה, עומד לזכותו סייג אי-השפיות מכוח סעיף 34 לחוק וכי הוא אינו כשיר לעמוד לדין כיום. ביום 20.6.2013 קבע בית משפט השלום, לאחר שנבדק המבקש על ידי מספר מומחים ולאחר שמיעת עדויותיהם, כי המבקש כשיר לעמוד לדין ואחראי למעשיו. בית המשפט קבע לעניין זה כך:

"לאחר בחינת חוות הדעת וניתוחן ... אני קובעת כי עדיפות עליו חוות הדעת הפסיכיאטריות שנערכו לפני חוות דעתו של ד"ר סטיר ואחריה, על ידי ארבעה רופאים שונים מטעם הפסיכיאטר המחוזי, שבגדרן, לא אובחנו סימנים פסיכויטיים ולא אובחנה מחלת נפש, אצל הנאשם ... התוצאה היא שההגנה לא עמדה בנטל להניח תשתית ראייתית להוכחת ספק סביר בדבר קיומו של הסייג לאחריות פלילית מכוח טענת 'אי שפיות'..." (פסקה 22 להחלטה; הדגשה שלי - ד.מ.).

6. ביום 3.7.2016, לאחר שמיעת ראיות הורשע המבקש בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום, למעט "הנסיבות המחמירות" מהן זוכה. במסגרת הכרעת הדין צוין כי קיים פער משמעותי בין התנהגותו הפרועה של המבקש עובר להחלטה בשאלת מצבו הנפשי וכשירותו לעמוד לדין, לבין התנהגותו הרגועה לאחר מתן ההחלטה, וכשהבין שהתנהגותו האמורה לא סייעה בידו. בית המשפט סבר שיש בכך כדי לערער את אמינותו.

7. ביום 26.10.2016 הגיש המבקש את ערעורו לבית המשפט המחוזי הן על קביעת בית משפט השלום כי הוא כשיר לעמוד לדין והיה אחראי למעשיו, והן על הכרעת הדין לגופה. לא הוגש ערעור על גזר הדין במסגרתו הושתו על המבקש 8 חודשי מאסר על תנאי, קנס ופיצויים.

8. ביום 22.5.2017 דחה בית המשפט המחוזי את הערעור על שני חלקיו. בית המשפט המחוזי הצטרף למסקנתו של בית משפט השלום לעניין מצבו הנפשי של המבקש, ובפרט לכך שלא סבל מעולם ממחלת נפש. לאחר בחינת המסמכים אליהם הפנה בא-כוחו, נמצא כי אין מקום לשלוח את המבקש פעם נוספת לבדיקה פסיכיאטרית. בית המשפט התרשם כי היו בפני בית משפט השלום כל הנתונים והממצאים הדרושים כדי להגיע למסקנתו, ובקשתו של בא-כוח המבקש נועדה אך "לדחות את הקץ". פסק דין זה הוליד את הבקשה שלפני.

טענות הצדדים

9. לטענת המבקש עניינו מעלה שאלה משפטיות בעלת חשיבות עקרונית והיא האם רשאית הערכאה הדיונית להעדיף את חוות דעתו של הפסיכיאטר המחוזי על פני חוות דעתו של מומחה מטעם ההגנה, על אף שהפסיכיאטר המחוזי לא נחשף לחומרים מהותיים רבים. עוד נטען כי מתעוררות שאלות משפטיות נוספות החשובות למניעת עיוות דין, ביניהן, האם מותר למשיבה להשפיע על חוות דעתו של הפסיכיאטר המחוזי ולפנות אליו בטענות שונות לגבי כשירות המבקש לעמוד לדין; הכיצד ניתן לקבוע כי המבקש כשיר לעמוד לדין בתיק זה, כשזמן קצר לפני כן נסגר תיק אחר שנפתח נגדו, מאחר שאינו כשיר לעמוד לדין; האם לא חייבות הערכאות הדיוניות לשלוח נאשמים לפאנל פסיכיאטרי מורחב בכל מקרה שבו יש פערים בין בעלי מקצוע בנושא מהותי, כגון כשירות משפטית.

10. המבקש מוסיף כי נגרם לו עיוות דין המצדיק את ביטול פסק הדין, שכן הערכאות הקודמות הכריעו את דינו מבלי שהתרשמו מראיות ההגנה, חרף העובדה שראיות אלו הוגשו לפניו. יתר על כן, בשנת 2003 נסגר תיק משטרי בעניינו, בשל הנימוק כי "אינו בר עונשין", מה שמצביע על אי כשירותו המשפטית גם ביחס לסוגיה מושא הבקשה שלפנינו.

11. המשיבה טענה מנגד כי הבקשה אינה עומדת בקריטריונים אשר הותוו בפסיקה לצורך מתן רשות ערעור ב"גלגול שלישי". בנוסף, המשיבה סבורה כי דין הבקשה להידחות גם לגופה. כלל טענות המבקש הועלו במסגרת הודעת הערעור לבית המשפט המחוזי, נדונו ונדחו לגופן. לפני הערכאות הקודמות עמדו שלוש חוות דעת פסיכיאטריות ומסמכים רבים הנוגעים למצבו הנפשי של המבקש. לאחר עיון בכל החומר הרלוונטי, קבע בית משפט השלום כי יש להעדיף את חוות דעתו של הפסיכיאטר המחוזי, ולא ראה לנכון לשלוח את המבקש לבדיקות פסיכיאטריות נוספות. עוד נטען כי העברת חומר רלוונטי לעניין מצבו הנפשי של המבקש וכשירותו לעמוד לדין, אינה מהווה מקור ל"זיהום" כלשהו של חוות הדעת, אלא יש בכך כדי לסייע לגורמים המקצועיים לגבש עמדה מקיפה, אשר מסתמכת על מידע רב. לעניין

סגירת התיק המשטרתי נטען כי לא הוצג שום מסמך עליו התבססה קביעת המשטרה ולפיכך לא ניתן להשוות בין סגירת תיק במשטרה שלא ברור על אלו נימוקים התבססה, לבין קביעת בית המשפט כי המבקש כשיר לעמוד לדין, אשר התבססה על חוות דעת פסיכיאטריות.

דיון והכרעה

12. לאחר עיון בבקשה, בחומר שצורף לה, ובתגובת המשיבה, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות.

13. **כידוע, רשות ערעור ב"גלגול שלישי" תינתן רק במקרים חריגים, בהם עולה שאלה משפטית עקרונית, בעלת השלכות ציבוריות החורגות מעניינם הפרטי של הצדדים הישירים להליך, או בנסיבות המעוררות חשש ממשי מפני עיוות דין, או אי-צדק חמור שנגרם למבקש** (ראו: רע"פ 6313/17 לז"א מדינת ישראל (9.4.2018); רע"פ 4898/17 פלז"א נ' אגף המכס והמע"מ חקירות ירושלים (2.7.2017)). ברם, חרף ניסיונותי של המבקש לשוות לענייניו אופי משפטי רחב השלכות והיקף, אין הדבר כך. עיקרן של הטענות המועלות בבקשה נוגע לקביעות עובדתיות, ובתוך כך שאלת משקלן של חוות הדעת הפסיכיאטריות שניתנו בענייניו של המבקש. הבקשה אינה מעוררת אפוא כל שאלה החורגת מענייניו הפרטי של המבקש, ודי בכך על מנת לדחותה.

14. זאת ועוד. שאלת אי כשירותו המשפטית של המבקש מכוח סייג "אי שפיות הדעת" המעוגן בסעיף 34 לחוק הינה שאלה של יישום הדין, הקשורה קשר הדוק לנסיבותיו הקונקרטיות של המקרה הנדון ואינה מעוררת סוגיה חדשה בעלת חשיבות משפטית כללית (וראו גם: רע"פ 6640/14 פלז"א נ' מדינת ישראל (13.10.2014)).

15. למעלה מן הנדרש, גם לגופם של דברים, דין הבקשה להידחות. כאמור, לאחר שבית המשפט המחוזי בחן את כלל המסמכים שהוגשו לו על ידי הצדדים, בחר להצטרף באופן נחרץ למסקנתו של בית משפט השלום וציין כי לא נמצא כל ממצא העומד בסתירה לה. עוד נקבע כי אין מקום לשלוח את המבקש לבדיקה פסיכיאטרית נוספת. כידוע, כלל הוא כי **ערכאת הערעור לא תתערב בממצאים אשר נקבעו על ידי הערכאה הדיונית, וזאת בשל העדיפות הקיימת לערכאה המבררת במקרים כגון אלו. דברים אלו נכונים מקל וחומר כאשר עסקין בבקשה למתן רשות ערעור ב"גלגול שלישי" (ראו: רע"פ 2891/16 זידאן נ' מדינת ישראל (13.4.2016); רע"פ 302/17 שרעבי נ' הוועדה מקומית לתכנון ובניה קריות (19.9.2017)).** במסגרת זאת יש לציין כי בית משפט השלום התייחס לשינוי הקיצוני בהתנהגותו של המבקש עובר להחלטה כי הוא כשיר לעמוד לדין, ולאחריה. ניכר שהשינוי היה כה קיצוני, עד שבית המשפט מצא לנכון להתייחס ל"כישורי המשחק" של המבקש, בקובעו:

"אינני מכירה את כישורי המשחק של הנאשם, אך לא אוכל שלא להביע את התרשמותי מהתנהגותו טרם מתן ההחלטה בשאלת מצבו הנפשי וכשירותו המהותית והדיונית, לבין התנהגותו לאחר מתן ההחלטה. אם לפני מתן ההחלטה היה מתפרע התפרעות קשה, מילולית ופיזית, לפני כל דיון ובמהלכו, באופן שלא ניתן היה לקיימו ללא נוכחות אנשי האבטחה, כנראה בניסיון לשכנע בפגיעה בכושרו הנפשי, לאחר מתן ההחלטה וכשהבין שהתנהגותו לא סייעה בידו, נרגע ללא היכר ובהמשך ההליכים התנהלו על מי מנוחות, אף כי אם הרבה אמוציות והבעת כעס על המתלונן" (הדגשה שלי - ד.מ.).

16. כמו כן, אין ממש בטענת המבקש כי ניתן ללמוד מסגירת התיק המשטרתי בעניינו בשנת 2003, על כך שאינו כשיר לעמוד לדין בעניין שלפנינו. בית המשפט המחוזי ציין בפסק דינו כי לא הוצגו בפניו הראיות שעליהן התבססה החלטת המשטרה בדבר סגירת התיק. עוד קבע כי "רב הסתום על הגלוי", וכי לא ניתן לייחס להחלטה זו משקל כלשהו. לא מצאתי מקום להתערב בקביעותי בניסבות העניין שלפני.

17. **נוכח כל האמור לעיל הבקשה נדחית.**

ניתנה היום, ג' באייר התשע"ח (18.4.2018).

תוקנה ביום, ז' באייר התשע"ח (22.4.2018).

ש ו פ ט